

Az origó

Sokan sokféleképpen próbálkoztak már, hogy ne a karácsony legyen a legfontosabb ünnepünk. Néha tiltással, máskor tanítással igyekeztek odahatni, hogy elhomályosítsák ezeknek a napoknak a fényét. De a karácsony túlélte minden próbálkozást, túlélte a törököt, a tatárt, még a minden isteniben halálos ellenséget látó szocializmust is. Az egyházak részéről is gyakran elhangzik, hogy persze szépség, de azért ne felejtjük el, hogy a legfőbb ünnepünk mégiscsak a húsvét. És ennek az állításnak alapvető igazsága ellenére kárba veszett minden igyekezet, mert a karácsony, az „*ünnepek ünnepe*” (Assisi Ferenc) masszívan tartja magát. Mert valahogy a szívünk – mint egy parabola-antenna – gyárilag erre a műholdra van beprogramozva, és leginkább az ő adásait veszi.

Több mint kétezer év alatt persze folyamatosan formálódott, ahogy a patak medre is, amit részben hol feltölt a hordalék (nagy részt iszap, de néha nagyobb kövek is), hol pedig szilaj esőktől áradva maga a patak vize söpri tisztára. De azért a patak patak marad. Történések, néprajzosok és még ki tudja, kik, hosszan mesélhetnek a karácsony történetéről, hogy mióta, és miért éppen ekkor ünnepeljük, mik voltak az előzményei. Gyakran szóba kerülnek ilyenkor – joggal – régi pogány szokások, bár néha egyik-másik tudós ember beszédén érzem azt a sóvár felhangot, hogy bárcsak azokra emlékeznénk most is, mert mindent inkább, csak a kereszténységet ne! Első reakcióm ilyenkor az elutasítás, a védekező pozíció felvétele, aztán meg arra gondolok, hogy azért részben megértem némely embertársam viselkedését, mert hát a karácsony egy kicsit (jobbára?) arról is szól, ami nem az. Csillagás, vásárlás, idegeskedés, eladósodás – ez biztosan nem az igazi karácsony. Az ajándékozás sem az, bár nagyon megszoktuk már, és azt hiszem, hogy bizonyos kereteken belül szép emberi gesztus ez is. A karácsonyi mese, a csillagos, az angyalos, a behavazott betlehemes, a pásztoros-kisbirkás, legyen bármennyire is szívet melengető, szintén nem maga a karácsony. Bár kétségkívül karácsonyibb, mint a vásárlós verzió. Ráadásul a díszletek és a mellékszereplők bemutatásával egy nem akármilyen

körülményre hívja fel a figyelmünket. Nevezetesen arra, hogy – bár lehetett volna másként is, de – ezek az események a világtól kitaszítottan, a sötét éjszakában, a fogvacogató hidegben, egy istálló nyomorúságában játszódnak. Mert épp olyan tudatos választása ez az egyszerűségnek, mint ahogy később a halászok meghívása is az lesz. Nem a farizeusoké, nem az írástudóké, hanem a halászké, de ez még arrébb van, erre még harminc évet kell várni.

Mi hát a karácsony? Mindenki tudja a választ, megkérdezhetnék bárkit az utcán, rövid gondolkodás után feltehetően azt felelné: a karácsony Jézus születésnapja. Persze nyilván volnának, akik szerint a szeretet ünnepe (talán nem is járnak távol az igazságtól), mások esetleg a Mikulás (urambocsá a Téliapó! – micsoda elkeseredett ideológiai csaták zajlottak erről még néhány évvel ezelőtt is) második eljövételének tartanak (tudniillik elhozza mindazokat az ajándékokat, amiket december hatodikán elfelejtett átadni), de a túlnyomó többség nagyon is tisztában van azzal, hogy a karácsony Jézus születésnapja. Evidenciának tűnik, mégsem gondolunk rá, mégsem tudatosodik bennünk mindig. Lehet, hogy ez így túl egyszerű? Pedig ennyi, ez a karácsonyi közös nevező, szerte a világon. Keresztények és nem keresztények között is.

A lényegi kérdés tehát az: Kicsoda ez a Jézus, és miért érdekes még mindig az ő születésnapja. A rendkívül bonyolult krisztológiai és szótériológiai fejtegetéseket ezúttal mellőzném, mert nem mindenki érti, és valljuk be, nem is érdekel mindenkit (érezem a tarkómon a teológusok egyet nem értő sóhaját). A nem keresztényeket egész biztosan nem, én pedig most a közös nevezőt keresem. Abban nagyjából egyetértés van, hogy ő az az emberfia, akinek a születése az origó az idő számegegyesén, és ettől a ponttól osztjuk a történelem eseményeit Krisztus előttiekre és Krisztus utániakra. Meglehet, önkényes ez a felosztás, és mégis, mekkora telitalálat! Mert valódi korszakhatár ő. Előtte abban az istenben hittek, aki, ha megfelelő módon és kellő kitartással győzködtek, elpusztította a filiszteusokat és az egyiptomiakat, még a gyermekeikre is dögvészt küldve.

Aztán jött Jézus. Majd persze jöttek, akik bár rá hivatkoztak, mégsem értették őt, vagy ami ennél sokkal rosszabb, nem akarták megérteni, és leporolták az egykori szövetséget, a régit, és az „*E jelben győzni fogsz!*” jelszavával ragadtak fegyvert, definiálva a jó (az igazságos) háború fogalmát a jézusi „*ha megütik jobb arcodat, fordítsd oda a másikat is*” elv igazságával szemben. De jött Ferenc is, Assisiból, és jött Kalkuttai Teréz is, Albániából, és persze jöttek még sokan, nagyon sokan, olyanok is, akik nem keresztényként is rá hivatkoztak, mint például Gandhi.

Lehet nem szeretni a keresztényeket (bár így általánosítva nehéz volna elfogadni ezt az elutasítást), lehet nem hinni mindenben, amiben (sokszor egymásnak is ellentmondva) ők hisznek, de nem lehet nem elismerni a Názáreti Jézust, akinek a csillaga ma is éppen olyan fényesen ragyog, mint egykor. Ő az a doktor, aki a sükkévé vált füleket újra Isten-hallóvá, a vakká vált szemeket újra Isten-látóvá gyógyította. Ő a tolmács, aki emberi nyelvre fordította Isten beszédét, amikor az isteni nyelvre már nem volt fogékonyságunk. Amit Istenről tudunk, azt tőle tudjuk. Azelőtt többnyire félelmeink voltak a Nagy Ismeretlenről, akit emiatt áldozatok bemutatásával és feltételezett parancsainak precíz betartásával igyekeztünk jobb belátásra bírni. Aztán megszületik a Názáreti, és elmondja nekünk, hogy itt alighanem valami tévedés van, mert Isten irgalmasságot akar, és nem áldozatbemutatást. Jézus Istene mindenáron irgalmasnak lenni akaró, személyes Isten. Ahogy maga Jézus is irgalmas a gyógyításaiban, el nem ítélesei (vámosok, utcanők, samaritánusok, római katonák stb.), vissza nem ütései, mindent adásában. Végtelenül egyszerű tanítás az övé, és kétezer év távlatából, kétezer év hordaléka alól is átüt: Tedd le terheidet, mindent, ami a porba hűz, és gyere át velem a tű fókán, és ne félj, mert ez egyáltalán nem lehetetlen, csak figyelj, nézd, én hogy csinálom, és biztos lehetsz abban, hogy sikerül; boldogságot tartogat számodra, fia számára az Isten, és nemcsak odaát, de már bőséggel itt a földi életben is!

Számomra ez a valódi örömhír. Minden, ami ezen felül van, pusztán emberi okoskodás.

Szabó András